

LAUSUNTO

Helsinki 21.10.2025

Sosiaali- ja terveysjaosto

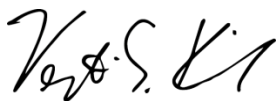
Viite: HE 118/2025 vp

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Erica Mäkipää, erica.makipaa@soste.fi, p. 050 544 4771

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Hallituksen esitys:

Esityksessä ehdotetaan, että neuvolan, kouluterveydenhuollon ja lasten sekä nuorten suun terveydenhuollon terveystarkastusten ajankohdasta ja sisällöstä säädettäisiin jatkossa asetuksessa lain sijaan. Lisäksi ehdotetaan, että opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Kaikkien yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden terveystarkastus olisi tarpeen mukaan tehtävä, kuten jo nykyisin korkeakouluopiskelijoilla. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus sähköisestä terveystarkastuksesta opiskeluterveydenhuollon käyttöön. Kyselyä hyödynnettäisiin myös laadittaessa ehdotusta arvioksi palveluskelpoisuudesta.

Tiivistelmä SOSTEn kannasta:

SOSTEn mukaan esityksessä on kannatettavaa se, että nykyisten terveystarkastusten määriä ei vähennetä. Terveystarkastukset ovat tärkeä keino saavuttaa kattavasti eri ikäryhmiä. SOSTE korostaa kuitenkin myös yksilöllisen tarpeen tärkeyttä. SOSTE pitää perusteltuna sitä, että opiskeluterveydenhuollon terveystarkastukseen sisältyisi kutsuntojen ennakkoterveystarkastus. Sähköinen terveystarkastus on periaatteessa kannatettava, mutta siihen liittyy riskejä.

Terveystarkastukset ehkäisevän terveydenhuollon perustana

Esityksessä ehdotetaan, että terveydenhuoltolain säännöksiä muutettaisiin siten, että laissa ei enää säädettäisi tarkoista neuvolan, kouluterveydenhuollon sekä lasten ja nuorten suun terveystarkastusten ajankohdista. Ajankohdista ja sisällöstä säädettäisiin jatkossa asetuksessa. SOSTE pitää perusteltuna sitä, että terveystarkastusten ajankohdasta ja sisällöstä säädettäisiin jatkossa asetuksessa lain sijaan, koska asetus sisältää jo nyt suurimman osan terveystarkastusten yksityiskohtaisesta sääntelystä.

Terveystarkastusten määrät, lukuun ottamatta suun terveystarkastusten määrää, vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä. SOSTE kannattaa sitä, että nykyisten terveystarkastusten määriä ei vähennetä. Terveystarkastukset ovat tärkeä keino saavuttaa kattavasti eri ikäryhmiä. Määräajoin toteutuvia tarkastuksia tarvitaan yksilöllisen tuen rinnalla. Mahdollisten muutosten tulee perustua arvioituun vaikuttavuuteen.

Suun terveystarkastusten ajankohdat määriteltäisiin sekä neuvolassa että kouluterveydenhuollossa tietyinä ikävuotena tehtäväksi nykyisen neuvolan kahden vuoden ikähaarukan ja kouluterveydenhuollon luokka-asteiden sijaan. SOSTE kannattaa sitä, että tarkastusikiä tarkennetaan, koska esityksen mukaan se lisäisi mahdollisuutta selvittää tarkastuksesta pois jäävien lasten tilannetta. Muutos lisäisi myös lasten suun terveyden tilastojen luotettavuutta.

Kouluikäisille lisättäisiin yksi suun terveystarkastus iässä, joka on kriittinen oikomishoidon ajoittamisen kannalta. Tarkastus toteutuu esityksen mukaan jo nyt valtaosalla hyvinvointialueita. Kustannuksia katetaan vähentämällä hammaslääkärin tekemiä tutkimuksia siten, että kouluterveydenhuollon palveluissa tulisi olla vain vähintään yksi hammaslääkärin tekemä tarkastus. SOSTE kannattaa suun terveystarkastuksen lisäämistä, mutta suhtautuu varauksella hammaslääkärin tekemien tutkimusten vähimmäismäärän vähentämiseen. SOSTE kuitenkin kannattaa sitä, että hoidon viivästymisen riskiä pienennetään sillä, että terveystarkastuksia tekevät suuhygienistit ja hammashoitajat voisivat joustavasti konsultoida hammaslääkärinä ja myös tarvittaessa sujuvasti lähettää lapsen hammaslääkärin tutkimukseen ja hoitoon.

Esityksessä ehdotetaan, että 18-vuotiaiden ja sitä nuorempien toisen asteen opiskeluterveydenhuollon terveystarkastukseen sisältyisi kutsuntojen ennakkoterveystarkastus. SOSTE näkee perusteltuna opiskeluterveydenhuollon ja Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastuksen yhdistämisen.

Käyttöön otettaisiin sähköinen terveystarkastus. Terveystarkastuksen perusteella oppivelvollisuusikäisten opiskelijoiden määräaikaisten terveystarkastukset ajoitettaisiin heti ensimmäiseen vuoteen tai vaihtoehtoisesti toiseen vuoteen. Kaikkien yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden terveystarkastus ehdotetaan muutettavaksi tarpeen mukaan tehtäväksi ja terveystarkastuksella arvioitavaksi. SOSTE toteaa, että sähköinen terveystarkastus on sinällään kannatettava, mutta siihen liittyy riskejä. Nuoret eivät esimerkiksi välttämättä kuvaa hyvinvoinnin ja terveydentilaansa totuudenmukaisesti ja vastausprosentit voivat jäädä alhaisiksi. Olennaista on se, että mikäli kysely tunnistaa riskejä, on myös tarvittavat jatkotarkastukset ja palvelut oltava aidosti saatavilla.

Ennaltaehkäisevän työn merkitys on keskeinen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa ja pidemmällä aikavälillä myös terveydenhuollon kokonaiskustannusten hillitsemisessä. Terveystarkastukset, joissa toteutuu ennaltaehkäisevä ja varhaiseen tukeen perustuva työote, luovat turvaverkon, joka vähentää riskiä, että lapset ja nuoret jäävät vaille tarpeellista seurantaan.